

An tSraith Shóisearach do Mhúinteoirí

Junior **CYCLE** for teachers

Staidéar Gnó

Leabhrán
Acmhainní
Lá FGL
Eanáir-Márta
2018

www.jct.ie

Clár

Téarmaíocht na Sraithe Sóisearaí	3
Torthaí Foghlama	5
Gluais de Théarmaí Gnó	8
Gluais de Bhriathra Gnímh	9
Réasúnaíocht do Shonraíocht Nua an Staidéir Ghnó	11
Toradh Foghlama a Spíonadh Amach: Eolas & Tuiscint, Scileanna agus Luachanna.....	12
Ag Tógáil Aonad Foghlama: Torthaí Foghlama Samplacha	13
Teimpléad Samplach ar Aonad Foghlama	14
Measúnú a Úsáid chun Tacú le Foghlaim	15
Príomhscileanna na Sraithe Sóisearaí.....	16
Ag Tacú le Taighde Rathúil Scoláirí: Teimpléad Powtoon.....	17
MRB a hAon: An Próiseas	18
MRB 1: Teimpléad le hAghaidh Thaighde an Scoláire.....	19
Na Gnéithe Cáilíochta – MRB 1 (Gnó á chur i nGníomh)	21
Na Gnéithe Cáilíochta: MRB 2 (Cur i láthair).....	22
Iniúchadh ar Scileanna Éascaitheoireachta Pearsanta	23
Ról an Éascaitheora i gCruinniú AFMÁ	23
Gnáthchleachtais Reatha i Roinn Ábhair s’Againn.....	24
Tús a Chur le Cleachtais don Chruinniú AFMÁ	24
Gníomhaíocht AFMÁ faoi Lán Seoil.....	25
Dátaí Tábhachtacha: MRB 1, MRB 2 & Tasc Measúnaithe 2018.....	25
Tuairisc an Éascaitheora	26
An Próiseas AFMÁ: Léargas Ginearálta.....	27
Ag Plé Obair Scoláire ag Cruinnithe AFMÁ.....	28
Ag Tacú le Comhghleacaíocht & le Comhoibriú	29
Beartais um Úsáid Inghlactha agus Obair Scoláire a Stóráil	29
Nótaí	31

Téarmaíocht na Sraithe Sóisearaí

Tasc Measúnaithe (TM)

Is tasc scríofa é an Tasc Measúnaithe a dhéanann scoláirí le linn am ranga, agus nach marcálann an múinteoir ranga, ach a chuirtear chuig Coimisiún na Scrúduithe Stáit le haghaidh a mharcála. Is é an CNCM a shonraíonn ábhar an Taisc Mheasúnaithe agus baineann sé leis na torthaí foghlama ar a mbunaítear an dara Measúnú Rangbhunaithe.

Measúnuithe Rangbhunaithe (MRBnna)

Is é an cur síos is fearr ar Mheasúnuithe Rangbhunaithe gur ócáidí iad nuair a dhéanann an múinteoir measúnú ar na scoláirí ag úsáid na saintascanna a leagtar amach i sonraíocht an ábhair. Déantar cur síos soiléir ar na tascanna faoi mar a dhéantar ar na critéir don mheasúnú chun tacú le breithiúnas múinteoirí. Tá na critéir le fáil sna Gnéithe Cáilíochta a bhíonn nasctha le gach Measúnú Rangbhunaithe. Cé go bhfuil cosúlacht aige leis an measúnú foirmitheach a tharlaíonn gach lá sa seomra ranga, i gcás an Mheasúnaithe Rangbhunaithe déantar breith an mhúinteora a thairfead le haghaidh an Athbhreithnithe ar Mheasúnú agus ar Fhoghlaim Ábhair, agus úsáidtear é i dtuairisciú na scoile do thuismitheoirí agus do scoláirí.

Gnéithe Cáilíochta (Sonraíocht an Staidéar Gnó lth. 21)

Tacaíonn na gnéithe cáilíochta le breithiúnas scoláirí agus múinteoirí ar na Measúnuithe Rangbhunaithe agus is iad na critéir iad a úsáidfidh múinteoirí chun píosaí de shaothar scoláirí a mheas.

Measúnú Foirmitheach (Creat lth. 35-36)

De réir mar a thugtar isteach níos mó measúnú foirmitheach mar ghnáthchuid den teagasc agus den fhoghlaim i seomraí ranga beidh sé sin mar bhonn agus mar thaca ag an tSraith Shóisearach. Sa mheasúnú foirmitheach, bíonn múinteoirí agus scoláirí ag machnamh conas atá an fhoghlaim ag dul chun cinn agus ag cinneadh ar na chéad chéimeanna eile chun torthaí rathúla a chinntiú. Is cuid ríthábhachtach den mheasúnú foirmitheach an t-aiseolas a thugann múinteoirí dá gcuid scoláirí. Trí réimse de ghníomhaíochtaí measúnaithe, cabhraíonn an múinteoir leis an scoláire an méid atá bainte amach aige a aithint agus an áit ar féidir tuilleadh foghlama agus forbartha a

dhéanamh. Chun an cineál foghlama a fheictear thuas a éascú, forbróidh ról an mhúinteora agus dinimic na hidirghníomhaíochta idir an múinteoir agus an scoláire. Cuirfidh múinteoirí níos mó béime ar mheasúnú a fhí isteach ina gcuid teagasc chun gur fearr an mhonatóireacht a dhéanfaidh siad ar dhul chun cinn scoláirí ina gcuid foghlama agus a aithneoidh siad conas is féidir leo cabhrú le scoláirí machnamh ar a gcuid foghlama agus anailís chriticiúil a dhéanamh uirthi.

Próifíl Ghnóthachála na Sraithe Sóisearaí (Creat lth. 46)

Tabharfaidh an PGSS aitheantas do ghnóthachtáil trasna na réimsí foghlama uile de réir mar a oireann: Ábhair, Gearrchúrsaí, Folláine, Aonaid Tosaíochta Foghlama, Réimsí eile foghlama. Beidh an PGSS bainteach le gnóthachtáil sna heilimintí measúnaithe uile agus tuairisceoidh sé orthu, eilimintí lena n-áirítear measúnú leanúnach, foirmitheach; Measúnú Rangbhunaithe; agus gráid an CSS a chuimsíonn torthaí ó scrúduithe stat-teistithe agus Tascanna Measúnaithe.

Socrófar ar bhonn náisiúnta leagan amach an PGSS. Cuirfidh an scoil le chéile é agus gheobhaidh

scoláirí é san fhómhar i ndiaidh an tríú bliain, nuair a bheidh torthaí uile measúnaithe ón CSS agus ón scoil ar fáil agus deimhnithe.

Intinní Foghlama agus Torthaí Foghlama (Gluais Téarmaí CNCM)

Intinn Foghlama:

Is ráiteas é an intinn foghlama do cheacht nó do shraith ceachtanna, ráiteas a chruthaíonn an múinteoir, a chuireann síos go soiléir ar an rud is mian leis an múinteoir a bheidh ar eolas ag na scoláirí, a thuigfidh siad agus a bheidh siad ábalta a dhéanamh de thoradh na ngníomhaíochtaí foghlama agus teagasc.

Toradh Foghlama:

Is ráitis i sonraíochtaí curaclaim iad na Torthaí Foghlama a chuireann síos ar an tuiscint, na scileanna agus na luachanna a ba chóir do scoláirí a bheith ábalta a léiriú i ndiaidh tréimhse foghlama.

Cruinnithe don Athbhreithniú ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair (AFMÁ) (Creat lth.39-40)

I gcruinnithe don Athbhreithniú ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair, roinnfidh agus pléifidh múinteoirí samplaí dá gcuid measúnuithe ar obair scoláirí agus tiocfaidh siad ar chomhthuiscint ar cháilíocht fhoghlaim scoláirí. Beidh gach cruinniú don Athbhreithniú ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair sainiúil don ábhar agus díreoidh sé ar Mheasúnú Rangbhunaithe a dhéanann an bliainghrúpa áirithe.

Critéir Ratha (Gluais Téarmaí CNCM)

Tá ceangal idir critéir ratha agus intinní foghlama. Is é an múinteoir agus/nó an scoláire a cheapann iad agus cuireann siad síos ar an gcuma a bheidh ar obair rathúil.

Cabhraíonn siad leis an múinteoir agus leis an scoláire breithiúnas a dhéanamh faoi cháilíocht fhoghlaim scoláirí.

Measúnú Suimitheach (Gluais Téarmaí CNCM)

Is rud suimitheach é an measúnú nuair a úsáidtear é chun measúnú a dhéanamh ar fhoghlaim scoláire ag deireadh an phróisis teagaisc nó tréimhse foghlama. Is é is cuspóir dó achoimre a thabhairt ar ghnóthachtáil na scoláirí agus a shocrú cé acu agus cá mhéad a thaispeáin siad tuiscint ar an bhfoghlaim sin trína cur i gcomparáid le critéir ratha chomhaontaithe nó le gnéithe cáilíochta.

Aonad Foghlama

Nascann Aonad Foghlama Torthaí Foghlama a leagann amach go soiléir cad é a ba chóir a bheith ar eolas ag scoláirí, a thuigfidh siad agus a bheidh siad ábalta a dhéanamh de thoradh na ngníomhaíochtaí foghlama agus teagaisc laistigh den aonad sin.

Torthaí Foghlama

Snáithe 1: Airgeadas pearsanta

Díríonn airgeadas pearsanta ar an scoláire a bheith ag forbairt sraith scileanna, eolais agus luachanna a chuireann ar a chumas cinntí eolasacha a dhéanamh chun a chuid acmhainní airgeadais a bhainistiú go héifeachtach agus go freagrach. Sa snáithe seo foghlaimíonn an scoláire faoina chúrsaí airgeadais a bhainistiú, faoi iompar freagrach tomhaltóra agus faoin luach a bhaineann le hacmhainní a úsáid go heiticiúil agus go héifeachtúil chun tairbhe daoine aonair agus na sochaí.

GNÉITHE: Mo chuid acmhainní a bhainistiú

Ba chóir go mbeadh sé ar chumas an scoláire:

1.1 Athbhreithniú a dhéanamh ar na hacmhainní pearsanta atá ar fáil dó chun freastal ar a chuid riachtanas agus mianta, agus anailís a dhéanamh ar an méid a imríonn sásamh na riachtanas agus na n-éileamh sin tionchar ar dhaoine aonair agus ar an tsochaí

1.2 Foinsí ioncaim agus caiteachais a shainaithint agus a rangú, comparáid a dhéanamh idir na roghanna atá ar fáil chun an bainistiú is fearr a dhéanamh ar acmhainní airgeadais, measúnú a dhéanamh ar na rioscaí a bhaineann le gach rogha acu agus breithiúnais eolasacha agus fhreagracha a dhéanamh

1.3 Saolré airgeadais pearsanta a chur le chéile chun riachtanais airgeadais ag céimeanna difriúla saoil a shainaithint

1.4 Na príomhchánacha agus na príomhtháillí pearsanta a mhíniú agus an tráth agus an chúis a bhféadfaidís a theacht chun cinn a thabhairt le fios

1.5 Cúiseanna a shainaithint chun airgead a choigilt agus a fháil ar iasacht, na cúiseanna sin a cheangal le foinsí cuí airgeadais a aimsiú i ndáil lena gcuspóir, lena gcostais agus lena rioscaí

1.6 Cineálacha cuí árachais a shainaithint le haghaidh riachtanais phearsanta ar leith agus costais, tairbhí agus rioscaí a mheas

GNÉITHE: Cúrsaí gnó a fhiosrú

Ba chóir go mbeadh sé ar chumas an scoláire:

1.7 Idirdhealú a dhéanamh idir a chearta agus a fhreagrachtaí mar thomhaltóir agus léirthuisicint a bheith aige dóibh

1.8 Comparáid a dhéanamh idir na seirbhísí a sholáthraíonn gníomhaireachtaí do thomhaltóirí agus institiúidí airgeadais chun cabhrú agus chun tacú le custaiméirí

1.9 Díospóireacht a dhéanamh faoi na saincheisteanna eiticiúla agus inbhuanaitheachta a eascraíonn as an úsáid a bhaineann sé as earraí agus as seirbhísí agus measúnú a dhéanamh ar an gcaoi a bhféadfadh a iompar mar thomhaltóir cur le forbairt inbhuanaithe

1.10 Plé agus measúnú a dhéanamh ar an gcaoi a n-imríonn domhandú agus forbairtí teicneolaíochta tionchar ar rogha agus ar iompar tomhaltóirí

GNÉITHE: Scileanna a úsáid don ghnó

Ba chóir go mbeadh sé ar chumas an scoláire:

1.11 Duilleog phá a léirmhíniú agus dlíteanas pearsanta cánach de bharr fostaíochta a ríomh

1.12 Buiséad a ullmhú agus anailís a dhéanamh air, an staid airgeadais a fháil amach, gníomhartha cuí a mholadh agus an anailís a chur i láthair i bhfoirm táblaí agus graf

1.13 Monatóireacht agus ríomh a dhéanamh ar shonraí ioncaim agus caiteachais, an staid airgeadais a fháil amach, gníomhartha cuí a mholadh agus an anailís a chur i láthair i bhfoirm táblaí agus graf

Snáithe 2: Fiontraíocht

Spreagann an Fhiontraíocht an scoláire chun deiseanna a shainaithint agus iad a thiontú ina ngníomhaíochtaí praiticiúla spriocdhírthe taobh istigh den ghnó agus den tsochaí i gcoitinne trína thuiscint, a scileanna agus a luachanna a fhorbairt agus a úsáid. Sa snáithe seo, foghlaimíonn an scoláire faoi bheith fiontraíoch, faoi fheidhmeanna eagraíochta agus faoin timpeallacht ghnó.

GNÉITHE: Mo chuid acmhainní a bhainistiú

Ba chóir go mbeadh sé ar chumas an scoláire:

2.1 Cineálacha difriúla fiontair airgeadais, chultúrtha agus shóisialta a shainaithint agus léirtheiscint a bheith aige don ról atá ag gach ceann acu sa tsochaí

2.2 Cur síos a dhéanamh ar scileanna agus ar shaintréithe an té atá fiontraíoch agus léirtheiscint a bheith aige do ról an fhiontraí in eagraíocht, sa tsochaí agus sa gheilleagar

2.3 Dealú idir fostaíocht, obair agus saorálaíochas, agus gnéithe, tairbhí, luach saothair agus gairmeacha laistigh díobh uile a shainaithint agus cur síos a dhéanamh orthu

GNÉITHE: Cúrsaí gnó a fhiosrú

Ba chóir go mbeadh sé ar chumas an scoláire:

2.4 Idirthealú a dhéanamh idir cearta agus freagrachtaí an fhostóra agus an fhostaí ó thaobh seasamh dlíthiúil, sóisialta, comhshaoil agus eiticiúil de

2.5 Na tionchair dhearfacha agus dhiúltacha a bhíonn ag eagraíocht ar an bpobal ó thaobh cúrsaí eacnamaíochta, sóisialta agus comhshaoil de a iniúchadh

2.6 Tionchar teicneolaíochtaí digiteacha ar eagraíocht a phlé agus díospóireacht a dhéanamh faoin luach saothair agus faoi na costais a bhaineann leo

GNÉITHE: Scileanna a úsáid don ghnó

Ba chóir go mbeadh sé ar chumas an scoláire:

2.7 Taighde margaidh a dhéanamh chun deis fiontraíochta a iniúchadh agus anailís a dhéanamh ar thorthaí an taighde, iad a léirmhíniú agus iad a chur in iúl agus úsáid á baint as téarmaíocht agus as léiriúcháin ábhartha

2.8 Cumasc margáíochta a cheapadh agus a chur i bhfeidhm chun táirge nó seirbhís nua nó ceann atá ann cheana a chur chun cinn

2.9 Plean gnó simplí a fhorbairt do tháirge nó do sheirbhís nua nó do cheann atá ann cheana

2.10 Cáipéisí tábhachtacha gnó a úsáideann eagraíocht ar chúinsí cuntasachta chun a cuid idirbheart a bhainistiú, a chur i gcrích agus a léirmhíniú

2.11 Meas a dhéanamh ar a thábhachtaí is atá sreabhadh airgid eagraíochta a phleanáil, foinsí oiriúnacha maoinithe a mholadh chun caiteachas a bhainistiú agus buiséad a ullmhú

2.12 Cuntas airgid a ullmhú chun monatóireacht a dhéanamh ar ioncam a fuair eagraíocht agus ar íocaíochtaí a rinne sí, measúnú a dhéanamh ar a staid airgeadais agus plean gníomhaíochta a mholadh; figiúir a phostáil sna mórleabhair iomchuí agus comhardú trialach a fháil

2.13 Cuntais deiridh a ullmhú chun feidhmíocht airgeadais eagraíochta ag deireadh tréimhse trádála a mheas, anailís agus measúnú a dhéanamh ar a staid airgeadais agus plean gníomhaíochta a mholadh

Snáithe 3: Ár ngeilleagar

Cuireann Ár ngeilleagar ar chumas an scoláire an caidreamh dinimiciúil idir cúrsaí eacnamaíochta go háitiúil, go náisiúnta agus go hidirnáisiúnta a thuiscint. Forbraíonn sé cumas an scoláire chun bunchoincheapa eacnamaíochta a shainathint agus a thuiscint faoi mar a bhaineann siad le hairgeadas pearsanta, le fiontraíocht agus le geilleagar na hÉireann. Sa snáithe seo, foghlaimíonn an scoláire faoi éileamh agus soláthar earraí agus seirbhísí, faoi ról an rialtais i mbainistiú an gheilleagair, agus faoi shaincheisteanna eacnamaíochta amhail trádáil, fostaíocht agus ballraíocht na hÉireann san Aontas Eorpach.

GNÉITHE: Mo chuid acmhainní a bhainistiú

Ba chóir go mbeadh sé ar chumas an scoláire:

3.1 Míniú a thabhairt ar an gcaoi a gcaithfidh daoine aonair roghanna a dhéanamh mar gheall ar easpa acmhainní eacnamaíochta; torthaí féideartha na roghanna sin a thuar

3.2 Míniú a thabhairt ar an gcaoi a gcomhoibríonn daoine aonair, eagraíochtaí (eagraíochtaí brabúis agus eagraíochtaí neamhbhrabúis) agus an rialtas le chéile chun acmhainní eacnamaíochta a dháileadh a úsáidtear chun táirgí agus seirbhísí a tháirgeadh

3.3 Measúnú a dhéanamh ar an gcaoi ar féidir le hathruithe ar sholáthar agus éileamh earraí agus seirbhísí i margaí difriúla tionchar a imirt ar phraghsanna

3.4 Dealú idir foinsí difriúla ioncam rialtais agus caiteachas rialtais

GNÉITHE: Cúrsaí gnó a fhiosrú

Ba chóir go mbeadh sé ar chumas an scoláire:

3.5 Feidhm na cánach a scrúdú ó thaobh cúrsaí airgeadais, sóisialta, dlíthiúla agus eiticíúla de

3.6 Míniú a thabhairt ar an gcaoi ar féidir le borradh eacnamaíoch tionchar dearfach agus diúltach a imirt ar an tsochaí agus ar an gcomhshaol agus cur chun cinn na forbartha inbhuanaithe a chosaint

3.7 Díospóireacht a dhéanamh ar na himpleachtaí atá le domhandú na trádála, lena n-áirítear na tairbhí agus na dúshláin don trádáil idirnáisiúnta

3.8 Plé a dhéanamh ar na tairbhí agus ar na dúshláin, idir eacnamaíoch agus shóisialta, a bhaineann le ballraíocht na hÉireann san Aontas Eorpach

GNÉITHE: Scileanna a úsáid don ghnó

Ba chóir go mbeadh sé ar chumas an scoláire:

3.9 Oiriúnacht táscairí eacnamaíochta a mhíniú amhail boilsciú, rátaí fostaíochta, rátaí úis, borradh eacnamaíoch, ioncam náisiúnta agus fiacha náisiúnta do dhaoine aonair agus don gheilleagar

3.10 A chuid eolais, agus faisnéis ó fhoinsí éagsúla meán, a úsáid chun saincheisteanna reatha eacnamaíochta a phlé agus tuairim eolasach a chur i láthair

3.11 Measúnú a dhéanamh ar thairbhí agus ar chostais beartas geilleagrach rialtais, agus iad siúd a bhaineann leas as na tairbhí agus iad siúd a bhíonn thíos leis na costais a mheas

Gluais de Théarmaí Gnó

Aguisín 1

Is minic a chuireann an téarmaíocht a bhaineann le cúrsaí gnó mearbhall ar dhaoine, toisc go bhféadfadh cúpla sainmhíniú nó léirmhíniú a bheith ag aon fhocal amháin. Cuireadh an ghluais seo i dtoll a chéile chun an téarmaíocht a úsáidtear sa tsonraíocht do staidéar gnó na sraithe sóisearaí a shoiléiriú, chun cabhrú leis an múinteoir agus leis an scoláire an chaoi a léirmhíniú na téarmaí agus a n úsáidtear iad a thuiscint.

Acmhainní Eacnamaíocha Na tosca a úsáidtear chun earraí a tháirgeadh nó chun seirbhísí a sholáthar. Is iad seo na hionchuir a úsáidtear chun rudaí a chruthú nó chun cabhrú le seirbhísí a chur ar fáil lena n áirítear acmhainní daonna agus acmhainní neamhdhaonna, amhail talamh, earraí caipitil, acmhainní airgeadais, agus teicneolaíocht.

Cuideachta Gnólacht nó fiontar tráchtála.

Domhandú Próiseas comhtháthaithe idirnáisiúnta a eascraíonn as léargais dhomhanda, táirgí, seirbhísí, smaointe, agus gnéithe eile cultúir a chómhalartú.

Eagraíocht Grúpa eagraithe daoine a bhfuil sainchuspóir acu, ar nós cuideachta nó roinn rialtais. D'fhéadfadh gur eagraíocht bhrabúis nó eagraíocht neamhbhrabúis í, agus cuimsítear léi rud ó chuideachta bheag atá á reáchtáil ag an úinéir ar nós bialann teaghlaigh, go cuideachta ilnáisiúnta.

Fiontraíocht Gníomhú ar dheiseanna agus ar smaointe agus iad a athrú ina rudaí luachmhara le haghaidh daoine eile. D'fhéadfadh go mbeadh an rud a chruthaítear luachmhar ó thaobh an airgid, an chultúir nó an tsaoil shóisialta de.

Forbairt inbhuanaithe Forbairt a fhreastalaíonn ar riachtanais an ama i láthair gan cur isteach ar chumas na nglún amach anseo freastal ar a gcuid riachtanas féin. Is próiseas leanúnach treoirithe é ina mbíonn athrú eacnamaíoch, comhshaoil agus sóisialta, athrú a bhfuil sé mar aidhm aige folláine agus leas saoránach a chur chun cinn san am i láthair agus sa todhcháif.

Geilleagar Córas institiúidí agus eagraíochtaí a bhíonn ag plé le táirgeadh agus le dáileadh earraí agus seirbhísí.

Gnó Aon ghníomhaíocht tráchtála, tionsclaíochta nó ghairmiúil a dhéanann duine aonair nó grúpa.

Inbhuanaitheacht Próiseas ina ndéantar na córais shóisialta, eacnamaíochta agus chomhshaoil a bhíonn ag síor idirghníomhú a chothromú ar mhaithe le daoine aonair anois agus san am atá le teacht. Tá trí cholún lárnacha inbhuanaitheachta ann: an ghné shóisialta, an ghné chomhshaoil agus an ghné gheilleagrach (daoine, an domhan, agus brabús).

Teicneolaíocht Dhigiteach Sraith d'uirlisí agus d'acmhainní teicneolaíochta a úsáidtear chun cumarsáid a dhéanamh, agus chun faisnéis a chruthú, a scaipeadh, a stóráil agus a bhainistiú, mar shampla, fóin phóca, aipeanna, táibléid agus ríomhairí.

Timpeallacht ghnó Na tosca uile, idir inmheánach agus sheachtrach, a imríonn tionchar ar fheidhmiú gnó. Cuimsíonn sí, mar shampla, tomhaltóirí, soláthróirí, comhlachtaí iomaíocha, fiontraithe, feabhsuithe ar chúrsaí teicneolaíochta, dlíthe, gníomhaíochtaí rialtais, agus treochtaí margaidh, sóisialta agus eacnamaíocha.

Tionscnaíocht Cumas duine, ag gníomhú dó ina aonar nó le daoine eile, chun smaointe a ghiniúint agus a thógáil go cruthaitheach, chun deiseanna nuálaíochta a shainnithint agus iad a thiontú ina ngníomhartha praiticiúla agus spriocdhírthe.

Gluais de Bhriathra Gnímh

Aguisín 2

Cuireadh an ghluais seo i dtoll a chéile chun na torthaí foghlama a shoiléiriú. Déantar cur síos ar gach briathar gnímh i dtéarmaí na rudaí ba chóir a bheith ar chumas an scoláire ach an toradh foghlama a bhaint amach. Déanfar an ghluais seo a chur ar aon dul leis na focail ordaitheacha a úsáidtear sa mheasúnú.

Briathra gnímh Ba chóir go mbeadh sé ar chumas an scoláire

Aithin fíricí, saintréithe nó coincheapa atá riachtanach (ábhartha/oiriúnach) chun cás, imeacht, próiseas nó feiniméan a shainathint

Anailísigh staidéar nó scrúdú a dhéanamh ar rud go mion, rud a mhiondealú chun na bunghnéithe nó an bunstruchtúr a nochtadh; codanna agus coibhneas a shainathint, agus fianaise a léirmhíniú chun teacht ar chonclúidí

Ceangail rud a shamhlú le rud eile, cúiseanna a thabhairt

Ceap nós imeachta nó córas a phleanáil, a chruthú nó a chur le chéile trí mhachnamh domhain a dhéanamh

Cosain cúiseanna bailí nó fianaise bhailí a thabhairt chun tacú le freagra nó le conclúid

Cuir i bhfeidhm faisnéis agus/nó eolas agus tuiscint a roghnú agus a úsáid chun cás tugtha nó fíorchúinsí a mhíniú

Cuir i gerích rud atá á dhéanamh aige a thabhairt chun críche, rud a chur de go sásúil

Cuir i láthair smaoinemh a chur chun cinn nó a mholadh; fianaise a thabhairt nó a léiriú; rud a thaispeáint ionas gur féidir le daoine eile é a scrúdú

Cuir le chéile eolas a fhorbairt i bhfoirm léaráide nó loighce; ní dhéantar é trí fhíricí a thabhairt chun cuimhne ach trí chosúlachtaí nó trí fhaisnéis a úsáid agus a nascadh

Cuir síos pictiúr nó íomhá mhionsonraithe a fhorbairt ar struchtúr nó ar phróiseas, mar shampla, ag úsáid focal nó léaráidí mar is cuí; plean, ionsamhlú nó mionsamhail a chruthú

Dealadh an méid a dhéanann rud éagsúil a aithint nó a oibriú amach

Déan gníomhaíocht a eagrú agus tabhairt fúithi

Déan comparáid cuntas a thabhairt ar na cosúlachtaí agus/nó ar na difríochtaí idir dhá rud nó cás (nó níos mó), ag tagairt don dá cheann acu/dóibh uile síos tríd

Déan díospóireacht cur agus cúiteamh faoi ábhar, go háirithe i bplé foirmiúil

Deimhnigh fianaise a thabhairt chun tacú le fírinne ráitis

Faigh amach rud a chinntiú nó a dhearbhu go beacht trí thaighde nó trí ríomh

Forbair dul chun cinn nó feabhsú chun éirí níos aibí, níos forásaí, nó níos casta

Irdhealaigh na difríochtaí idir dhá choincheap nó dhá rud nó níos mó a dhéanamh soiléir

Iníuch breathnú, staidéar, nó mionscrúdú córasach a dhéanamh, chun fíricí a chinntiú agus teacht ar chonclúidí nua

Léirmhínigh eolas agus tuiscint a úsáid chun treochtaí a aithint agus teacht ar chonclúidí ó fhaisnéis a thugtar

Léirthuiscint a bheith ag... do... brí a aithint, tuiscint phraiticiúil a bheith aige do rud

Luaigh ráiteas achomair a thabhairt gan mórán argóint tacaíochta nó gan aon argóint tacaíochta

Meas saintréith, cumas, nó cáilíocht ruda a mheasúnú nó breithiúnas a thabhairt ina thaobh

Meas (cuimhnigh ar...) cur síos a dhéanamh ar phatrúin i sonraí; eolas agus tuiscint a úsáid chun patrúin a léirmhíniú, tuartha a dhéanamh agus iontaofacht a sheiceáil

Measúnaigh (breithiúnas eiticúil) fianaise a bhailiú agus a scrúdú chun breithiúnais agus breithmheas a dhéanamh; cur síos a dhéanamh ar an gcaoi a dtacaíonn nó nach dtacaíonn fianaise le breithiúnas; srianta fianaise i gconclúidí a shainathint; breithiúnais a dhéanamh faoi smaointe, faoi réitigh nó faoi mhodhanna

Measúnaigh (sonraí) sonraí a bhailiú agus a scrúdú chun breithiúnais agus breithmheas a dhéanamh; cur síos a dhéanamh ar an gcaoi a dtacaíonn nó nach dtacaíonn fianaise le conclúid i bhfiosrúchán nó in iniúchadh; srianta sonraí i gconclúidí a shainaithe; breithiúnais a dhéanamh faoi smaointe, faoi réitigh nó faoi mhodhanna

Míniú mionchuntas a thabhairt lena n-áirítear fáthanna nó cúiseanna

Mol plean nó smaoineamh a chur chun tosaigh lena mheas

Mol (comhairligh) rud a chur chun tosaigh agus é faofa mar rud a bheadh oiriúnach le haghaidh cuspóir airithe

Monatóirigh breathnú ar dhul chun cinn ruda agus é a sheiceáil thar thréimhse ama; rud a choimeád faoi athbhreithniú córasach

Pléigh athbhreithniú tomhaiste cothrom a thabhairt a chuimsíonn réimse argóintí, tosca, nó hipitéisí; ba chóir tuairimí nó conclúidí a chur i láthair go soiléir agus tacú leo le fianaise chuí

Rangaigh rudaí a chur i ngrúpaí bunaithe ar thréithe comónta

Ríomh teacht ar fhreagra uimhriúil, ag taispeáint na gcéimeanna cuí san oibriú amach

Sainaithe patrúin, fíricí nó sonraí a aithint; freagra a sholáthar ó roinnt féidearthachtaí; fíoras nó gné shainiúil a aithint agus a lua go hachomair

Scrúdaigh argóint nó coincheap a mheas ar bhealach a nochtann toimhdí agus coibhneasa na saincheiste

Tabhair le fios réiteach, hipitéis nó freagra féideartha eile a mholadh 10

Taispeáin rud a chruthú nó a dhéanamh soiléir trí réasúnaíocht nó le fianaise, rud a léiriú le samplaí nó le cur i bhfeidhm praiticiúil

Tiontaigh athrú go foirm eile

Tuar toradh ionchasach imeachta a thabhairt; imeacht nua a mhíniú bunaithe ar bhreathnuithe nó ar fhaisnéis ag úsáid naisc loighciúla idir míreanna eolais

Tuig Corpas dea eagraithe eolais a bheith aige agus é sin a chur i bhfeidhm

Ullmhaigh rud a fháil faoi réir le haghaidh a úsáide nó chun é a chur i láthair

Úsáid eolas nó rialacha a chur i bhfeidhm chun teoiric a chur i ngníomh

Déan scanadh ar an gCód QR chun an tSonraíocht don Staidéar Gnó a íoslódáil

Réasúnaíocht do Shonraíocht Nua an Staidéir Ghnó

Tá daoine óga ag fás aníos i ndomhan domhandaithe agus dinimiciúil. Tiocfaidh deiseanna agus dúshlán úra chun cinn lena linn atá chóir a bheith doshamhlaithe sa lá atá inniu ann. Teicneolaíochtaí éiritheacha, dúshlán chomhshaoil agus shochoaíocha, déimeagrafaic, iomaíocht dhomhanda agus éileamh athraitheach tomhaltóirí – is iad sin na nithe a spreagfaidh na hathruithe sin. Cabhraíonn staidéar ar chúrsaí gnó leis an tuiscint, leis na scileanna agus leis na meonta a theastaíonn chun páirt iomlán a ghlacadh i ndomhan idirnasctha a thabhairt don scoláire.

Spreagann an staidéar gnó an scoláire le léirthuisicint níos fearr a fháil don tionchar a bhíonn ag tosca eacnamaíocha agus sóisialta ar a shaol. Cuirtear ar a chumas cinntí eolasacha a dhéanamh, a chuid acmhainní airgeadais a bhainistiú níos fearr agus a bheith solúbtha, cruthaitheach agus fiontraíoch. Cuireann an staidéar gnó feabhas freisin ar a eolas agus ar a thuiscint ar dhea chleachtas gnó agus ar an ngnó mar ghníomhaíocht tháirgiúil.

Cuireann an fhiontraíocht le cáilíocht ár saoil chomhchoitinn agus aonair, agus go minic athraíonn sí an tslí a mbíimid ag obair, i mbun cumarsáide agus ag maireachtáil. Tugann an staidéar gnó feasacht, léargas agus dearcadh dearfach dúinn i leith na fiontraíochta, agus taispeánann sé dúinn an chaoi ar féidir leis feabhas a chur ar ár gcuid earraí, seirbhísí agus institiúidí.

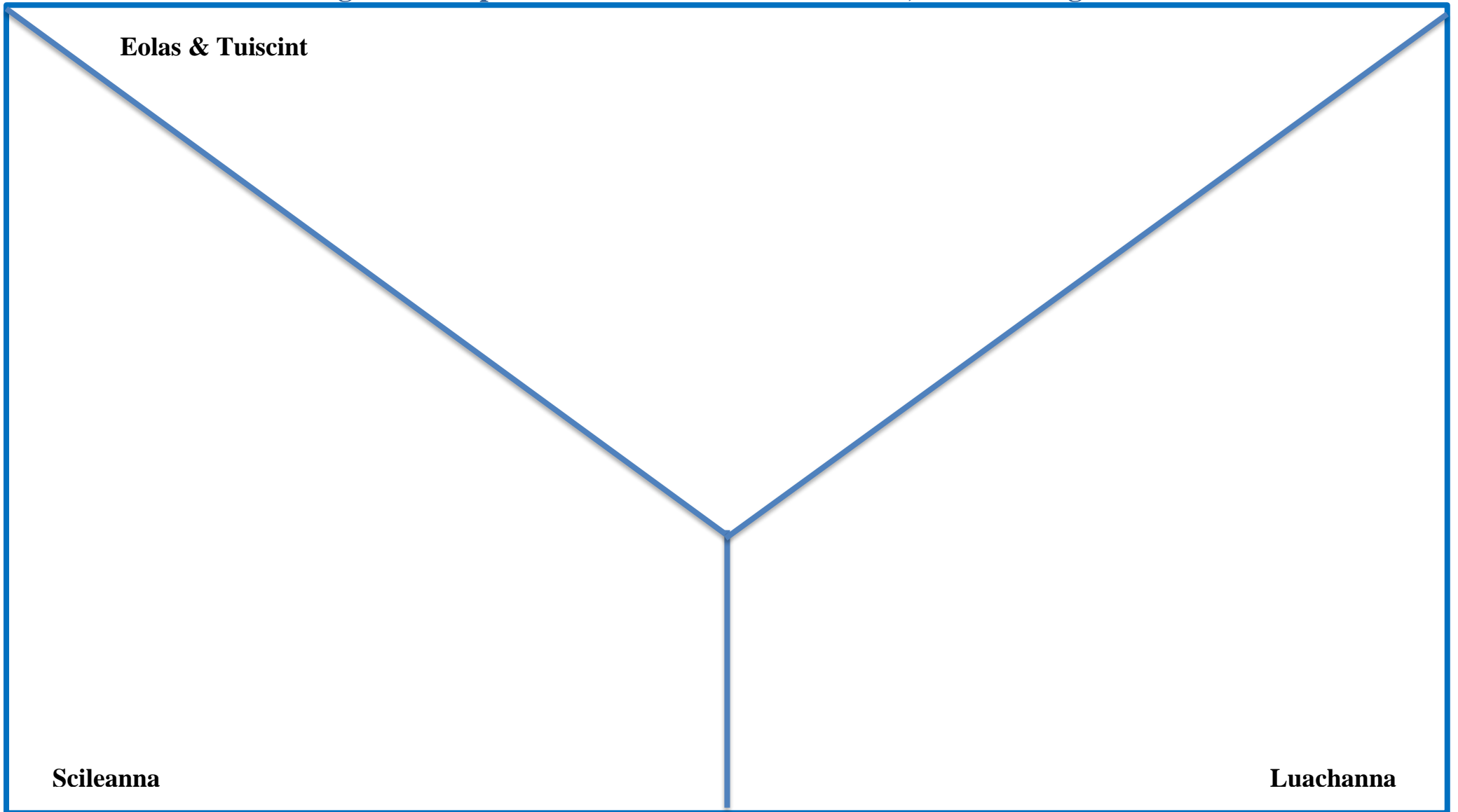
Spreagann an staidéar gnó an scoláire chun scileanna a fhorbairt don fhoghlaim, don obair agus don saol. Cabhraíonn sé le forbairt scileanna smaointeoireachta anailísí agus criticiúla, ag spreagadh an scoláire le bheith go maith ag réiteach fadhbanna. Daingníonn sé forbairt scileanna uimhearthachta, litearthachta agus teicneolaíochta digití an scoláire trí chomhthéacs a sholáthar ón bhfíorshaol inar féidir iad a úsáid.

Fiosraíonn an staidéar gnó an t-idirspheáchas atá ann idir rath eacnamaíochta, folláine shochoaíoch agus an comhshaoil agus spreagann sé an scoláire chun smaoineamh agus gníomhú mar a bheadh saoránach freagrach agus eiticiúil ann. Tabharfar scileanna bunúsacha, tuiscintí agus tréithe pearsanta dó, a chabhróidh leis dul i ngleic leis an timpeallacht dhinimiciúil ghnó agus a lánacmhainneacht a bhaint amach ina shaol pearsanta agus gairmiúil, anois agus san am atá le teacht.

Snáitheanna

Toradh Foghlama a Spíonadh Amach: Eolas & Tuiscint, Scileanna agus Luachanna

Ag Tógáil Aonad Foghlama: Torthaí Foghlama Samplacha

Príomhdhoiciméid Ghnó 2.10 Cáipéisí tábhachtacha gnó a úsáideann eagraíocht ar chúinsí cuntasachta chun a cuid idirbheart a bhainistiú a chur i gcrích agus a léirmhíniú	Príomhchoincheapa: Doiciméid a chur i seicheamh, litir fiosraithe, meastachán, foirm ordaithe, sonrasc, nóta creidmheasa, duillín seachadta, ráiteas cuntais, admháil. Ciall a bhaint as doiciméid (ag baint úsáid as eolas agus tuiscint chun treochothaí a aithint agus conclúidí a dhéanamh bunaithe ar an eolas a cuireadh ar fáil)
Saol na hOibre 2.3 Dealú idir fostaíocht, obair agus saorálaíochas, agus gnéithe, tairbhí, luach saothair agus gairmeacha laistigh díobh uile a shainathint agus cur síos a dhéanamh orthu 2.4 Idirdealú a dhéanamh idir cearta agus freagrachtaí an fhostóra agus an fhostaí ó thaobh seasamh dlíthiúil, sóisialta, comhshaoil agus eiticiúil de	Príomhchoincheapa: Fostaí & Fostóir, Gnéithe, Sochair, Gairmeacha Beatha. Cearta agus Freagrachtaí. Peirspictíochtaí Dleathacha, Sóisialta, Comhshaoil, Eiticiúla, Caidreamh sa Láthair Oibre, Caidreamh in Earnáil na Tionsclaíochta, Aighnis Thionsclaíochta, Ceardchumainn
Gnó Idirnáisiúnta 3.7 Dfospóireacht a dhéanamh ar na himpleachtaí atá le domhandú na trádála, lena n áirítear na tairbhí agus na dúshláin don trádáil idirnáisiúnta 3.8 Plé a dhéanamh ar na tairbhí agus ar na dúshláin, idir eacnamaíoch agus shóisialta, a bhaineann le ballraíocht na hÉireann san Aontas Eorpach	Príomhchoincheapa: Éire mar gheilleagar beag oscailte. Allmhairí agus onnmhairí sofheicthe agus dofheicthe (iompórtálacha agus easpórtálacha) comhordú trádála & comhordú na n-íocaíochtaí, domhandú na trádála, comhpháirtithe trádála, airgeadra eachtrach, infheistíocht dhíreach eachtrach, olltáirgeacht intíre agus olltáirgeacht náisiúnta, tairbhí agus dúshláin na trádála, stair agus feidhm an Aontais Eorpaigh, tairbhí agus dúshláin eacnamaíochta agus sóisialta bhallraíocht an Aontais Eorpaigh
Coigilt agus Iasacht 1.5 Cúiseanna a shainathint chun airgead a choigilt agus a fháil ar iasacht, na cúiseanna sin a cheangal le foinsí cuí airgeadais a aimsiú i ndáil lena gcuspóir, lena gcostais agus lena rioscaí	Príomhchoincheapa: Cén fáth ar chóir coigilt? Cén áit is cóir coigilt? Foinsí airgeadais gearrthéarmacha, meántéarmacha agus fadtéarmacha. Acmhainneacht creidmheasa, costas agus feidhm na hiasachta, rioscaí a bhaineann le hiasachtaí, loiceadh. Rátaí úis, foinse a mheaitseáil le riachtanas. Comhthaobhach / urrús, fiacha a thuiscint, institiúidí airgeadais, rátaí seasta agus athraitheacha
Margaíocht 2.7 Taighde margaidh a dhéanamh chun deis fiontraíochta a iniúchadh agus anailís a dhéanamh ar thorthaí an taighde, iad a léirmhíniú agus iad a chur in iúl agus úsáid á baint as téarmaíocht agus as léiriúcháin ábhartha 2.8 Cumasc margaíochta a cheapadh agus a chur i bhfeidhm chun táirge nó seirbhís nua nó ceann atá ann cheana a chur chun cinn	Príomhchoincheapa: Modhanna Taighde – Príomhúla agus Tánaisteacha, Anailís a dhéanamh ar Thorthaí Taighde agus iad a chur i láthair, Taighde, Táirge, Praghas, Ionad, Margaíocht

Teimpléad Samplach ar Aonad Foghlama

Ainm an Aonaid:

Bliain Ghrúpa:

P
L
E
A
N
Á
I
L

A
G
L
E
I
B
H
É
A
L
N
A

R
O
I
N
N
E

1. Torthaí Foghlama: <i>Ón tSonraíocht</i>	2. Príomhchoincheapa: <i>Eolas agus Tuiscint, Scileanna, Luachanna</i>
4. Eispéiris Foghlama Fhéideartha: <i>Gníomhaíochtaí saibhre foghlama do scoláirí, deiseanna chun Príomhscileanna a fhorbairt agus chun Measúnú Foirmitheach a úsáid</i>	
3. Meastóireacht ar Fhoghlaim Scoláirí: <i>Cad é a déarfaidh, a thógfaidh, a scríobhfaidh nó a dhéanfaidh scoláirí chun a gcuid foghlama agus tuisceana a léiriú?</i>	

I DO SHEOMRA RANGA FÉIN

M
Ú
I
N
T
E
O
I
R

A
O
N
A
I
R

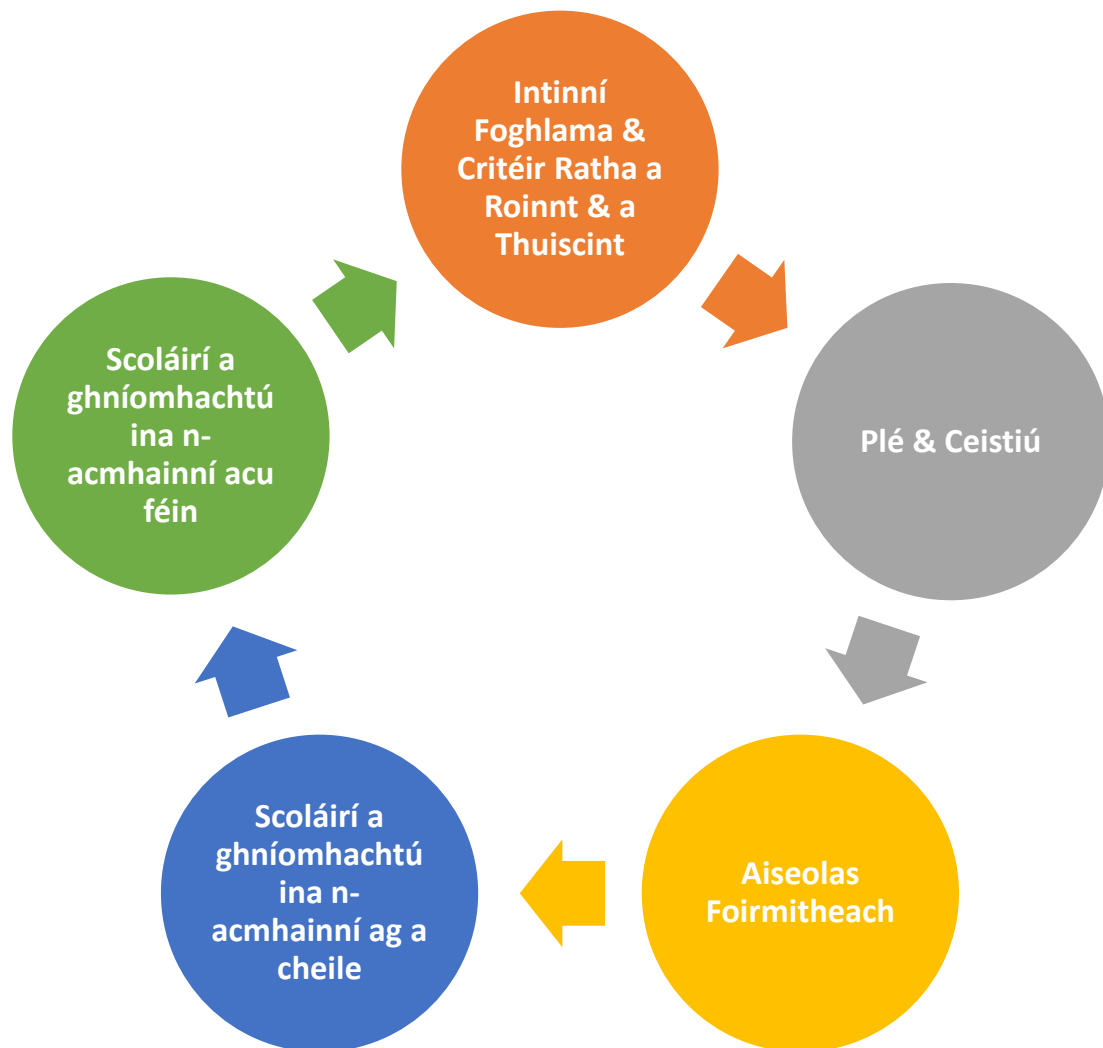
Intinní Foghlama	
Critéir Ratha	
Eispéiris Foghlama Eile	
Meastóireacht ar an bhFoghlaim (más éagsúil)	

Machnamh/Nótaí an Mhúinteora:

Measúnú a Úsáid chun Tacú le Foghlaim

Is é atá i measúnú foirmitheach **an próiseas ina lorgaítear agus a léirmhínítear fianaise** a bheidh le húsáid ag foghlaimeoirí agus ag a gcuid múinteoirí chun cinneadh a dhéanamh **cá bhfuil** na foghlaimeoirí ina gcuid foghlama, **cá gcaithfidh siad dul** agus **conas is fearr dul ansin**.

(Meitheal um Leasú Measúnaithe (2002))

William: Embedded Formative Assessment (2011)

Príomhscileanna na Sraithe Sóisearaí

Ag Tacú le Taighde Rathúil Scoláirí: Teimpléad Powtoon

Cén fáth a bhfuil sé tábhachtach go ndéantar réamheolas a sheiceáil agus spriocanna taighde a shocrú?

Conas is féidir liom cabhrú le scoláirí dul i gceann taighde?

Conas is féidir le scoláirí iontaofacht faisnéise a sheiceáil?

Conas a d'fhéadfadh scoláirí an t-eolas a aimsítear a roinnt?

MRB a hAon: An Próiseas

Fiontraíocht á cur i ngníomh

Is féidir leis an scoláire tairge nó seirbhís a fhorbairt. Féadfaidh sé an tairge nó an tseirbhís a cheapadh nó a chumadh é féin (toisc go sainaitníonn sé margadh féideartha a bheith aige/aici), nó féadfaidh sé tairge nó seirbhís atá ann cheana a fhorbairt (toisc go sainaitníonn sé go bhféadfaí cur lena m(h)argadh).

NÓ

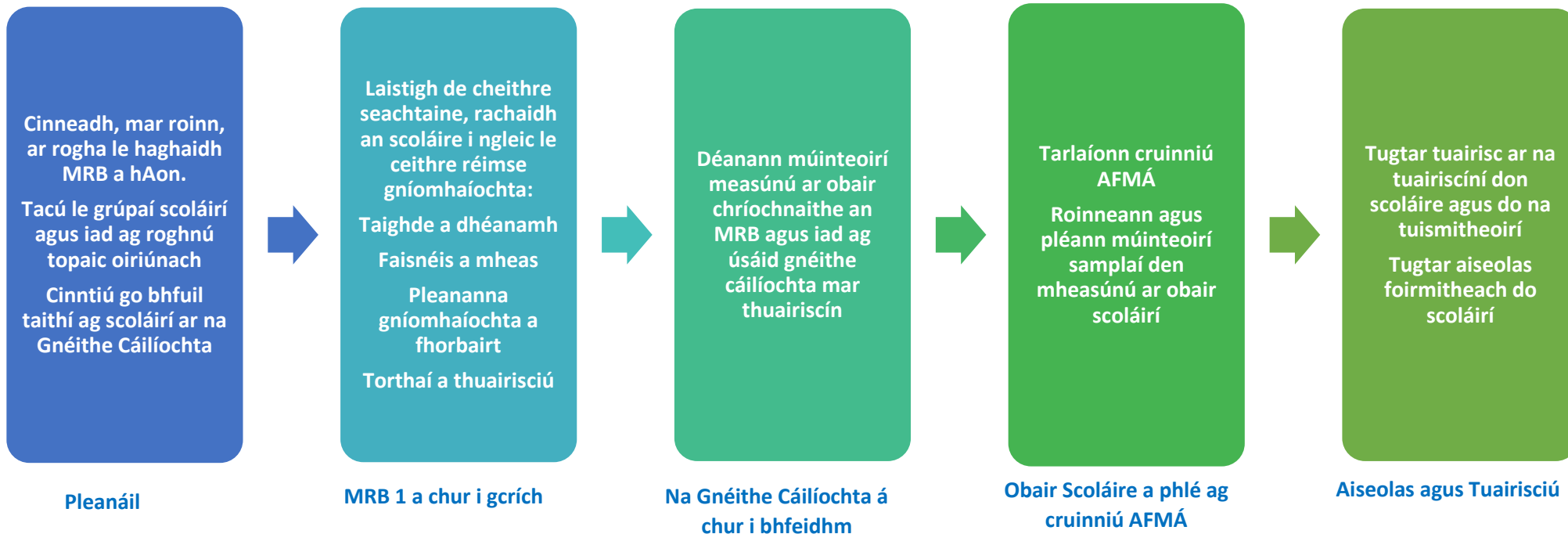
Is féidir leis an scoláire imeacht nó gníomhaíocht fiontraíochta (brabúis nó neamhbhrabúis) a fhorbairt. Féadann sé a bheith ina imeacht aon uaire nó ina imeacht a eagraítear thar thréimhse ama níos faide. Is féidir tabhairt faoi chun críocha eacnamaíocha, sóisialta nó cultúrtha.

Eacnamaíocht á cur i ngníomh

Tugtar deis don scoláire treocht, forbairt, athrú nó beartas eacnamaíochta atá ag imirt tionchar dearfach nó diúltach ar gheilleagar agus ar shochaí na hÉireann a iniúchadh

Airgeadas á chur i ngníomh

Tugtar deis don scoláire dúshlán airgeadais a bhíonn ag tomhaltóir nó ag eagraíocht (eagraíocht bhrabúis nó eagraíocht neamhbhrabúis) a shainaitínt agus taighde a dhéanamh air.

MRB 1: Teimpléad le hAghaidh Thaighde an Scoláire

Rogha tionscadail: Fiontraíocht á cur i ngníomh Eacnamaíocht á cur i ngníomh Airgeadas á chur i ngníomh	
Teideal do thionscadail	Ainm an scoláire
An modh taighde	Taighde allamuigh (taighde príomhúil) Taighde deisce (taighde tánaisteach)
1.1 Réamhrá: Tabhair breac-chuntas gairid ar chuspóir do thaighde	
1.2 An modh taighde Mínigh go hachomair cén fáth ar roghnaigh tú do mhodh taighde	
1.3 Foinsí: Liostaigh d'fhoinsé/d'fhoinsí faisnéise	
1.4 Achoimre: Tabhair achoimre ghearr ar an méid a fuair tú amach mar thoradh ar do chuid taighde	

1.5 Measúnú ar na torthaí: Smaoinigh go criticiúil ar na ceisteanna seo a leanas agus scríobh freagra gearr

(a) Ar chuir do thorthaí iontas ort? Cén fáth?

(b) An bhfuil foinsé do thaighde iontaofa? Cén fáth?

(c) An bhfuil an fhaisnéis leataobhach nó claonta? Cén fáth?

1.6 Conclúid: Bunaithe ar do chuid torthaí, cad é an phríomhtheachtaireacht a roinnfidh tú le d'fhoireann?

1.7 Cinnteoireacht: Cén chaoi a rachaidh do thorthaí i bhfeidhm ar phlean gníomhaíochta d'fhoirne, dar leat?

1.8 Do chuid foinsí a thaifeadadh: Tabhair fianaise éigin ar do thaighde, mar shampla ceisteanna agallaimh, ceistneoir, fótachóipeanna, iomhánna, nótaí, eagraithe grafacha, srl.

Na Gnéithe Cáilíochta – MRB 1 (Gnó á chur i nGníomh)

<i>Thar barr ar fad</i>
✓ Úsáideann an scoláire modh taighde thar a bheith éifeachtach chun sonraí a bhailiú agus léiríonn sé anailís ardleibhéil ar a chuid torthaí.   ✓ Tá an measúnú ar na comhthorthaí taighde ar chaighdeán den scoth, léirítear gur cuireadh go leor tuairimí difriúla san áireamh chomh maith le creidiúnacht na bhfoinsí faisnéise.   ✓ Léiríonn an plean gníomhaíochta uailmhian agus cruthaitheacht agus tá sé bunaithe ar bhreithiúnas fóna, bunaithe ar fhianaise, ar an bhfaisnéis go léir a bhí ar fáil don scoláire. Cuirtear i gcrích é ar chaighdeán an-ard.   ✓ Cuirtear an tionscadal i gcrích ar chaighdeán an-ard, tá sé an-chuimsitheach agus léirítear faisnéis i bhformáidí difriúla éagsúla, m.sh. amharc, scríofa, agus is beag deis atá ann chun é a fheabhsú.   ✓ Déantar cur síos i Machnamh an Scoláire aonair go soiléir agus go mion ar an gcaoi ar thug anscoláire faoin obair ag leibhéal eisceachtúil ag gach céim den tionscadal. Cuirtear léiriú bríoch i láthair ar a thaithí ar obair ghrúpa.
<i>Os cionn na n-ionchas</i>
✓ Úsáideann an scoláire modh taighde éifeachtach chun sonraí a bhailiú agus léiríonn sé anailís mhaith ar a chuid torthaí.   ✓ Tá an measúnú ar na comhthorthaí taighde ar chaighdeán an-mhaith, léirítear gur cuireadh roinnt tuairimí difriúla san áireamh chomh maith le creidiúnacht na bhfoinsí faisnéise.   ✓ Léiríonn an plean gníomhaíochta breithiúnas bunaithe ar fhianaise ar an bhfaisnéis a bhí ar fáil don scoláire. Cuirtear i gcrích é ar chaighdeán ard.   ✓ Tá an tionscadal iomlán agus cuirtear i láthair é ar bhealach eagraithe soiléir; tá deis bheag ann chun é a fheabhsú.   ✓ Taispeántar i Machnamh an Scoláire aonair an chaoi ar thug an scoláire faoin obair ag gach céim den tionscadal. Cuirtear léiriú de shaghas éigin i láthair ar a thaithí ar obair ghrúpa
<i>Ag teacht leis na hionchais</i>
✓ Úsáideann an scoláire modh taighde inghlactha chun sonraí a bhailiú ach tá easpa doimhneachta le sonrú san anailís ar a chuid torthaí.   ✓ Tá an measúnú ar na comhthorthaí taighde dóthanach, ach léirítear gur beag tuairimí difriúla a cuireadh san áireamh chomh maith le creidiúnacht na bhfoinsí faisnéise.   ✓ Cuireadh an plean gníomhaíochta i gcrích ar chaighdeán maith agus taispeántar breithiúnas sách fóna ar an bhfianaise.   ✓ Tá roinnt easnamh sa tionscadal ach tríd is tríd tá sé iomlán agus cuirtear i láthair é ar bhealach eagraithe.   ✓ Taispeántar roinnt fianaise i Machnamh an Scoláire aonair ar an gcaoi ar thug an scoláire faoin obair ag roinnt céimeanna den tionscadal. Is beag léiriú a thugtar ar a thaithí ar obair ghrúpa.
<i>Níor chomhlíon na hionchais go fóill</i>
✓ Úsáideann an scoláire modh taighde neamhéifeachtach chun sonraí a bhailiú agus léiríonn sé anailís mhear ar a chuid torthaí.   ✓ Tá an measúnú ar na comhthorthaí taighde go holc, léirítear gur fíorbheagán tuairimí difriúla a cuireadh san áireamh chomh maith le creidiúnacht na bhfoinsí faisnéise.   ✓ Taispeánann an plean gníomhaíochta breithiúnas ar an bhfianaise, ach tá laigí in áiteanna san fhianaise ar a bhfuil sé bunaithe.   ✓ Tá achoimre faisnéise an-bhunúsach sa tionscadal, fágfar gnéithe tábhachtacha ar lár agus níl aon soiléireacht sa chur i láthair.   ✓ Taispeántar i Machnamh an Scoláire aonair nár thug an scoláire faoin obair go maith sa tionscadal. Tugtar léiriú an-chaol ar a thaithí ar obair ghrúpa

Conas is féidir linn tacú le scoláirí na scileanna riachtanacha don MRB a fhorbairt?

Cad iad na topaicí féideartha a thiocfadh lenár gcuid scoláirí a roghnú do MRB 1?

Na Gnéithe Cáilíochta: MRB 2 (Cur i láthair)

<i>Thar barr ar fad</i>
✓ Taispeánann an scoláire deisbhéalaí agus muinín ó thaobh na cumarsáide de, léiríonn sé eolas fíorchuimsitheach ar an ábhar, agus tá struchtúr an chuir i láthair an-mhaith.   ✓ Taispeántar cruthaitheacht san ábhar tacaíochta a roghnaíodh agus baintear leas an-éifeachtach as chun an lucht féachana a mhealladh.   ✓ Tá machnamh an scoláire ar an ábhar ar chaighdeán den scoth, léirítear go soiléir an chaoi ar fhorbair nó ar athraigh tuairim an scoláire de réir a chéile.
<i>Os cionn na n-ionchas</i>
✓ Déanann an scoláire cumarsáid shoiléir, inniúil agus mhuinéach, léiríonn sé eolas an-mhaith ar an ábhar, agus tá struchtúr an chuir i láthair go maith.   ✓ Tá an t-ábhar tacaíochta roghnaithe go maith chun spéis a mhúscailt sa lucht féachana, taispeántar roinnt cruthaitheachta.   ✓ Tá machnamh an scoláire ar an ábhar ar chaighdeán an-ard.
<i>Ag teacht leis na hionchais</i>
✓ Déanann an scoláire cumarsáid mhaith, léiríonn sé eolas an-mhaith ar an ábhar, ach níl dóthain muiníne aige agus tá an cur i láthair doiléir in áiteanna.   ✓ Tá an t-ábhar tacaíochta a roghnaíodh oiriúnach ach ní bhaintear leas iomlán as.   ✓ Taispeánann an scoláire go bhfuil sé in ann machnamh a dhéanamh ar a dhearcadh féin ar an ábhar
<i>Níor chomhlíon na hionchais go fóill</i>
✓ Ní dhéanann an scoláire cumarsáid go soiléir ná go muinéach, léiríonn sé eolas an-teoranta ar an ábhar, agus níl struchtúr an chuir i láthair go maith.   ✓ Úsáidtear an t-ábhar tacaíochta a roghnaíodh ar bhealach bunúsach.   ✓ Tá machnamh an scoláire ar an ábhar caol agus ar dhroch-chaighdeán.

Conas is féidir linn na scileanna seo a chothú?

Iniúchadh ar Scileanna Éascaitheoireachta Pearsanta

Déan machnamh ar inniúlacht do scileanna agus rangaigh do leibhéal reatha muiníne ag úsáid scála 1 go 5.

1	2	3	4	5
Gan a bheith Muiníneach	Measartha Muiníneach	An-mhuiníneach		
Inniúlacht Scile				M'ualú
<i>A bheith muiníneach chun cruinniú a thosú, an t-údar atá leis a shoiléiriú agus bealaí le bheith ag obair i gcomhar le chéile a leagan síos</i>				
<i>A bheith sciliúil i mbun éisteacht ghníomhach, athleagan a thabhairt, ceistiú agus príomhphointí a achoimriú</i>				
<i>A bheith ábaltacht am a bhainistiú agus luas maith a choinneáil</i>				
<i>A bheith ábaltacht cruinnithe a reáchtáil go hordúil agus go héifeachtach</i>				
<i>Eolas ar theicnící chun rannphairtíocht ghníomhach a chothú agus plé a spreagadh</i>				
<i>Muiníneach chun cruacheisteanna maithe a chur chun dushlán a thabhairt i dtaobh na mbarúlacha s'agat féin agus cuid daoine eile ar bhealach neamhbhagrach</i>				
<i>A bheith in ann an gníomh a stopadh agus seiceáil cad é mar atá ag éirí leis</i>				
<i>A bheith in ann caighdeán an phroisis AFMÁ a chosaint</i>				
<i>A bheith in inmhe díospóireacht idir rannphairtíthe a láimhseáil agus aird a choinneáil ar a bhfuil idir lámha</i>				
<i>A bheith ábalta deileáil le heasaontas go stuama</i>				

Ról an Éascaitheora i gCruinniú AFMÁ

Ar eolas agam cheana féin:	Ba mhaith liom eolas a fháil ar:

Gnáthchleachtais Reatha i Roinn Ábhair s'Againn

Cleachtais Dhearfacha	Gnáthchleachtais is féidir linn a fheabhsú

Tús a Chur le Cleachtais don Chruinniú AFMÁ

Cleachtais a aontaíodh

Gníomhaíocht AFMÁ faoi Lán Seoil

Ag breathnú ar ról _____ (Múinteoir / Éascaitheoir) a léiriú

Mo chuid nótaí agus tuairimí:

Trí thuairim ó phlé comhoibríoch s'againn:

[https://www.curriculumonline.ie/Utility/Login-Register?ReturnUrl=%2fjunior-cycle%2fjunior-Cycle-Subjects%2fEnglish-\(1\)%2fAssessment-and-reporting%2fSubject-Learning-and-Assessment-Review-TCA](https://www.curriculumonline.ie/Utility/Login-Register?ReturnUrl=%2fjunior-cycle%2fjunior-Cycle-Subjects%2fEnglish-(1)%2fAssessment-and-reporting%2fSubject-Learning-and-Assessment-Review-TCA)

Dátaí Tábhachtacha: MRB 1, MRB 2 & Tasc Measúnaithe 2018

An Chéad Mheasúnú Rangbhunaithe (MRB 1)

Measúnú Sealadach roimh an Aoine 27 Aibreán 2018

Tréimhse cheithre seachtaine ag scoláirí le haghaidh MRB 1 a dhéanamh: an Luan 12 Márta- an Aoine 20 Aibreán 2018

An Chéad Chruinniú don Athbhreithniú ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair

Críochnaithe roimh 4 Bealtaine 2018

An Dara Measúnú Rangbhunaithe (MRB2)

Measúnú Sealadach roimh an Luan 17 Nollaig 2018

Tréimhse thrí seachtaine ag scoláirí le haghaidh MRB 2 a dhéanamh: an Luan 12 Samhain –an Aoine 7 Nollaig 2018

Tasc Measúnaithe

An Luan 10 go dtí an Aoine 14 Nollaig

An Dara Cruinniú don Athbhreithniú ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair

Críochnaithe roimh an Aoine 21 Nollaig 2018

Scanáil an cód QR chun na Treoirínte Staidéar Gnó a íoslódáil

Tuairisc an Éascaitheora

Cruinniú don Athbhreithniú ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair

Ábhar:	Dáta/am
Ag Freastal	
Priomhchinntí a glacadh	
Nótaí le cur san áireamh ag cruinnithe athbhreithnithe atá le teacht	
Aon tuairimí eile?	
Éascaitheoir: Dáta:	

An Próiseas AFMÁ: Léargas Ginearálta

Roimh an gCruinniú AFMÁ	
<i>Dualgas na Múinteoirí</i>	
	Breithiúnas ar obair an scoláire bunaithe ar na Gnéithe Cáilíochta Athbhreithniú a dhéanamh ar shamplaí anótáilte CNCM atá ábhartha mar is gá (www.curriculumonline.ie) Nóta den tuairiscín a bronnadh ar gach scoláire agus pointe ar bith eile ar mhaith leo tagairt dó nó a mheasann siad a bheith úsáideach le linn an chruinnithe AFMÁ Sampla amháin, más féidir, do gach tuairiscín, a aimsiú le húsáid le linn an chruinnithe AFMÁ Sonraí de na samplaí oibre le haghaidh plé a chur ar aghaidh chuig an éascaitheoir roimh an gCruinniú AFMÁ
<i>Dualgas an Éascaitheora</i>	
	Samplaí d'obair a chur na múinteoirí chun tosaigh a bhailiú agus a chóipeáil Ord reatha an chruinnithe AFMÁ a eagrú
Le linn an Chruinnithe AFMÁ	
<i>Dualgas na Múinteoirí</i>	
	Sampla amháin ag leibhéal “Nár chomhlíon na hIonchais Fós” a chur i láthair Súil a chaitheamh ar an bpíosa oibre le chéile Nóta a bhreacadh de na himpleachtaí a bhaineann leis na cinntí a dhéantar le linn an chruinnithe maidir leis an gcuid eile d'obair an scoláire Díriú ar an gcur chuige ‘is fearr oiriúint’ a ligeann do mhúinteoirí aontú ar an tuairiscín is oiriúnaí ar an iomlán don obair atá á plé, An próiseas a leanúint ar a sheal i gcomhair sampla ag leibhéal na dtuairiscíní eile go léir
<i>Dualgas an Éascaitheora</i>	
	An cruinniú a thosú agus béim á leagan ar leanúnachas breithiúnais agus ar chomhthuisceant faoi cháilíocht na foghlama ag scoláirí Béim a leagan chomh maith ar fhiúntas an chruinnithe chun aiseolas a thabhairt do scoláirí An plé ginearálta ar shamplaí oibre agus ar Thuairiscíní a threorú agus nóta a bhreacadh d'aon chinntí a dhéantar Féachaint chuige go mbíonn comhaontú ann ach díriú ar fhorbairt eolas gairmiúil agus scileanna
I ndiaidh an chruinnithe AFMÁ	
<i>Dualgas na Múinteoirí</i>	
	Meabhraíonn gach múinteoir ar mheasúnú obair a gcuid scoláirí bunaithe ar an gcruinniú AFMÁ Seolann isteach a gcuid tuairiscíní deiridh do gach scoláire
<i>Dualgas an Éascaitheora</i>	
	Tuairisc an Éascaitheora a chríochnú agus a sheoladh chuig an bPríomhoide Meabhrú ar na nithe ar éirigh go maith leo nó ar a bhféadfaí a fheabhsú don chéad chruinniú eile AFMÁ Is féidir leis an éascaitheoir a iarraidh ar mhúinteoirí, más mian leo, cuid d'obair na scoláirí a chur isteach i mbanc samplaí: Chun tacú le hionduchtú múinteoirí nua Chun cabhrú le cruinnithe AFMÁ amach anseo Chun úsáid le scoláirí agus le tuismitheoirí trí chaighdeán na hoibre a baineadh amach a léiriú.

Ag Plé Obair Scoláire ag Cruinnithe AFMÁ

Iarrann an t-Éascaitheoir ar bhall amháin foirne sampla d'obair a mholann siad mar obair 'Nár chomhlíon na hIonchais Fós' a chur i láthair.

Déanann an **Múinteoir** atá ag cur an phíosa oibre i láthair cur síos gairid air agus treoraíon plé ginearálta ar oiread a thagann obair an scoláire leis na **Gnéithe Cáilíochta** ábhartha. Beidh ionchur ag na comhaltaí uile sa **phlé** agus is bunaithe ar na **Gnéithe Cáilíochta** a bheidh sé. Ba chóir gur ar an gcur chuige '**is fearr oiriúint**' a leagtar béim agus breithiúnais á ndearbhú le linn na gcruinnithe AFMÁ rud a ligeann do mhúinteoirí aontú ar an Tuairiscín arb é '**ar an iomlán**' is fóirsteanaí don obair atá á meas.

Ba chóir go mbeadh an t-Éascaitheoir ábaltacht **omhaontú a fháil** le linn an phlé ar na samplaí ach is ceart an bhéim a chur ar **eolas gairmiúil agus scileanna múinteoirí a fhorbairt** seachas ar gach duine a bheith d'aon ghuth faoi gach Gné Cáilíochta i ngach sampla.

Moltar go láidir go n-úsáideann múinteoirí sa Roinn Ábhair an cruinniú AFMÁ chun comhoibriú agus béim ar theagasc, measúnú agus foghlaim a fhorbairt.

Nuair a bhíonn **comhaontú** ann agus a dhearbhaíonn an cruinniú an measúnú sealadach, **breacann** an t-éascaitheoir é sin **síos** i dTuairisc an Chruinnithe.

Sa chás **nach n-aontaítear**, is ceart don éascaitheoir **tagairt a dhéanamh do shamplaí anótáilte d'obair scoláirí a chuir an CNCM ar fáil** agus, más féidir é, cúpla sampla eile d'obair scoláirí a ndearna múinteoirí eile sa ghrúpa measúnú orthu agus ar bronnadh an tuairiscín sin orthu

Cé gur chóir tréimhse réasúnta ama a chaitheamh ar an bplé, **ba chóir don éascaitheoir a bhreithiúnas gairmiúil féin a úsáid chun cinneadh dul ar aghaidh chuig an gcéad sampla eile**. Ba chóir don éascaitheoir plé comhoibríoch a chur chun cinn agus tacú le díospóireachtaí ar theagasc, measúnú agus foghlaim.

Déantar an próiseas seo arís, ar a sheal, agus na samplaí a mheastar faoi **Ag teacht leis na hIonchais, Os cionn na nIonchas agus Thar barr ar Fad** a bheith á bplé agus á roinnt sa ghrúpa.

Ag deireadh an chruinnithe, déanann an t-éascaitheoir achoimre ar na príomhphointí a d'eascair as an bplé. Is den tábhacht é go **ndéanann gach múinteoir nóta d'impleachtaí na gcinntí a rinneadh le linn an chruinnithe** don chuid eile d'obair na scoláirí a ndearna siad breithiúnas uirthi cheana, go háirithe i gcás na dtuairiscíní nach raibh a mbreithiúnas ag teacht le dearcadh fhormhór na múinteoirí ag an gcruinniú. Ba chóir do mhúinteoirí nóta a bhreacadh síos d'aon **aiseolas a thacódh le foghlaim scoláire** amach anseo.

Arna oiriúnú: https://www.juniorycycle.ie/NCCA_JuniorCycle/media/NCCA/SLAR-outline-with-Collection-CBA-specifics.pSLAR

Scannáil an cód QR chun teacht ar fhoireann uirlísí AFMÁ an CNCM

Ag Tacú le Comhghleacaíocht & le Comhoibriú

Conas a thacóidh an AFMÁ:

Leat féin mar mhúinteoir aonair?

Le do Roinn Ábhair?

Beartais um Úsáid Inghlactha agus Obair Scoláire a Stóráil

Le linn aistear na Sraithe Sóisearaí s'acu, is féidir le scoláirí obair a dhéanamh iad féin agus í a stóráil ar líne nó is féidir lena gcuid múinteoirí an obair a dhéanann siad a thaifead agus a stóráil m.sh. MRB 2 (Cur i láthair) i Staidéar Gnó.

I ngach cás ní mór do mhúinteoirí agus do scoileanna gníomhú de réir Pholasaí um Úsáid Inghlactha (PÚI) na scoile. Caithfidh treoirlínte um shonraí agus chosaint leanaí a bheith ar eolas agus i gceist in PÚI na scoile. Bíonn a ról féin le comhlíonadh, i dtaca le taifead agus stóráil shábháilte obair scoláirí, acu seo uile: Boird Bhainistíochta, Bainistíocht Scoile agus foireann teagaisc.

Leagtar amach i Rannán 1.13.2 de na Nósanna Imeachta um Chosaint Leanáí na dualgais a bhaineann le 'rialaitheoirí sonraí' agus luaitear ann i ndáil leis na hAchtanna 1988 agus 2003 um Chosaint Sonraí "go n-éilítear ar rialaitheoirí sonraí agus ar phróiseálaithe sonraí na sonraí a choimeádann siad a chosaint, agus leagtar dualgas speisialta cúraim orthu i ndáil leis na daoine faoina gcoinníonn siad a leithéid de sonraí." (lch. 12)

"Taifeadfaidh an múinteoir *samplaí* de chur i láthair na scoláirí a úsáidfidh sé i gcomhair plé ag na cruinnithe Athbhreithnithe ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair. Teastóidh sampla ó gach ceann de cheithre leibhéal na dTuairisceoirí, nuair is féidir, chun na críche sin. *Féadfar aon fhearas fuaimne nó closamhairc atá ar fáil sa scoil*, ar nós táibléid, fón póca, ríomhaire glúine nó físciamara, a úsáid chun na críche sin. Ba chóir aird a thabhairt ar *threoirlínte cosanta leanaí* fad is atá an taifeadadh ar siúl agus go mbeadh sé *ag teacht le beartas úsáide inghlactha na scoile.*"

Treoirlínte Measúnaithe Staidéar Gnó na Sraithe Sóisearaí Lch. 34

Roinnt de na Ceistanna Coitianta a bhaineann le PÚInna ag <https://www.webwise.ie>

Súil Siar ar an Lá

An féidir leat an trí ghné is úsáidí faoin lá inniu a ainmniú? Meabhraigh ar an gcaoi a n-úsáidfidh tú iad i do sheomra ranga chun tacú le teagasc, measúnú agus foghlaim amach anseo. Meabhraigh faoi na nithe sin a phlé ag an gcéad chruinniú eile roinn ábhair.

Nótaí

Nótaí

Nótaí

Sonraí Teagmhála

Oifig Riaracháin:

Ionad Oid. Mhuineacháin,

Bóthar Ard Mhacha,

Muineachán.

www.metc.ie

Gach fiosrúchán chuig:

info@jct.ie

Suíomh Úsáideach:

www.jct.ie; www.juniorcycle.ie; www.ncca.ie; www.curriculumonline.ie; www.schoolself-evaluation.ie

Lean muid ar

Twitter@JCforTeachers

#JCTBusSt

Oifig an Stiúrthóra:

BOOLM,

Sráid an tSéipéil,

Dún Dealgan.

An tSraith Shóisearach do Mhúinteoirí
Junior **CYCLE**
for teachers